

СЕКЦІЯ 2

SECTION 2

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА В
УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ
NATIONAL SAFETY AND DEFENSE UNDER
THE CONDITIONS OF CRISIS PHENOMENA

УДК 330.34-048.93

Стамат В. М.

к.е.н., доцент,

доцент кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування,
Миколаївський національний аграрний університет,

Палєєв В. В.

здобувач вищої освіти спеціальності 051 Економіка
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Миколаївський національний аграрний університет

**ЗАТУХАННЯ ТА ЗАМОРОЖУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ КОНФЛІКТІВ ЯК
ФОРМА ЇХ ЗАВЕРШЕННЯ ТА НЕБЕЗПЕКА**

Як відомо, економічні конфлікти є невід'ємною частиною сучасних економічних відносин, що виникають через розбіжності в інтересах, цілях чи політиках, пов'язаних з розподілом ресурсів, торгівлею, конкуренцією на ринку та іншими аспектами. Вони можуть проявлятися на рівні окремих підприємств, галузей, держав чи міжнародних відносин, призводячи до значних втрат для економіки, таких як зниження торгівлі, інвестицій та зростання [1]. Однією з форм завершення таких конфліктів є затухання (згасання), яке являє собою тимчасове припинення протидії за збереження основних суперечностей і напружених відносин, перехід конфлікту з явної форми в приховану. Іншою формою є заморожування конфліктів, коли активна фаза припиняється, але відсутнє політичне чи правове врегулювання, що створює ризики для економічної стабільності [2, с. 8].

Слід зазначити, що затухання (згасання) конфлікту є однією з можливих форм його завершення, яка не усуває корінні суперечності, але тимчасово знижує інтенсивність протидії. За даними досліджень, ця форма становить близько 6% випадків завершення конфліктів у організаційних структурах, включаючи економічні. Основні причини затухання включають виснаження ресурсів обох сторін, втрату мотиву до боротьби через зниження важливості об'єкта конфлікту або переорієнтацію мотивації опонентів на нові проблеми. У контексті економічних конфліктів затухання може спостерігатися в торговельних суперечках або корпоративних конфліктах, коли сторони, виснажені витратами

на судові процеси чи санкції, тимчасово припиняють активні дії, але базові розбіжності (наприклад, щодо розподілу ресурсів чи ринкових часток) зберігаються [3, с. 373].

Варто наголосити, що динаміка затухання часто пов'язана з етапами розвитку конфлікту, такими як ескалація та глухий кут (deadlock), де сторони досягають стану, коли жодна не може перемогти, але й не поступається, що призводить до тимчасового згасання інтенсивності. Зазначене можна описати як природний ліміт ескалації, коли конфлікт переходить до деескалації через взаємне виснаження. Вітчизняні дослідження підкреслюють, що затухання може бути конструктивним у тривалих конфліктах, але несе ризик прихованого накопичення напруги, що може призвести до нової ескалації. Наприклад, у внутрішньоорганізаційних економічних конфліктах (між відділами підприємства) затухання відбувається через ігнорування проблеми, але це не розв'язує питання ресурсів, що може вплинути на продуктивність [3, с. 373].

Так, заморожування конфліктів у економічній сфері є станом, за якого активна фаза протидії припиняється (наприклад, через припинення вогню чи санкцій), але відсутнє повне розв'язання через мирний договір чи правове врегулювання, що зберігає базові суперечності. У економічному контексті це може проявлятися в заморожених торгівельних суперечках, санкціях чи газових конфліктах, як у випадку Україна – рф 2008–2009 рр., де тимчасове припинення постачань не усунуло корінні проблеми, призвівши до перебоїв у європейських ринках. Зарубіжні джерела відзначають, що заморожені конфлікти часто використовуються як інструмент тиску, особливо в геополітичному контексті, для блокування інтеграції країн до ЄС чи НАТО та створення економічної залежності [4].

Крім того, небезпеки заморожування є багатогранними та особливо гострими в економічній сфері. По-перше, зазначене призводить до тривалої нестабільності, економічних втрат через зниження торгівлі, інвестицій та зростання, а також до витоку капіталу та міграції. Вітчизняні аналізи підкреслюють ризик ескалації: замороження не розв'язує протиріччя, а лише відкладає збройний конфлікт, дозволяючи агресору накопичувати сили, як у випадку з Донбасом перед 2022 р. [5]. По-друге, ескалація посилює нерівність, бідність та соціальну напругу, сприяючи тіньовій економіці та недобросовісній конкуренції. Зарубіжні дослідження вказують на глобальні наслідки, такі як порушення ланцюгів постачань, волатильність валютних цінностей та гуманітарні кризи, що коштують мільярди (наприклад, у Нігерії через конфлікти в економічних зонах). Нарешті, заморожування блокує стале розвиток, перетворюючи конфлікт на “пастку”, де території стають ізольованими та

залежними, як у Придністров'ї чи Абхазії, з демографічним спадом та економічним занепадом.

Таким чином, затухання конфлікту як форма завершення економічних конфліктів є тимчасовим механізмом, що дозволяє уникнути негайної ескалації, але не усуває корінні суперечності, ризикуючи їх прихованим накопиченням. Заморожування, натомість, несе значні небезпеки, включаючи економічну нестабільність, ризик нової ескалації та довгострокові втрати для розвитку, роблячи його інструментом геополітичного тиску. Для ефективного розв'язання економічних конфліктів рекомендується акцент на переговорах, медіації та міжнародних інституціях (наприклад, СОТ), що сприяють стійким рішенням. Подальші дослідження повинні фокусуватися на превентивних стратегіях для уникнення заморожування в глобалізованій економіці.

Список літератури:

1. Stamat V., Izbash V. Conflicts in the sphere of management and their overcoming. *The latest developments of specialists for the development of science* : Abstracts of VI International scientific and practical conference (Florence, Italy, October 07-09, 2024). Florence, 2024. P. 148-150. URL : . <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18850> (дата звернення 17.10.2025)
2. Economic Conflicts: Understanding Dynamics, Impacts, and Resolution Strategies / G.F.Asere et al. *Journal of Exceptional Multidisciplinary Research*. 2024. Vol.1, no.1. P.8–14. URL: <https://doi.org/10.69739/jemr.v1i1.14> (date of access: 17.10.2025).
3. Грюков П.О. Природа економічних конфліктних ситуацій. *Формування ринкової економіки*. 2011. № 26. С. 373-382.
4. Grigas A. Frozen Conflicts: A Tool Kit for US Policymakers. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/frozen-conflicts-a-tool-kit-for-us-policymakers/> (date of access: 17.10.2025).
5. Frozen Conflict Is Not Peace – Just a Trap. URL: <https://ukraineworld.org/en/articles/analysis/frozen-conflict-not-peace-just-trap> (date of access: 17.10.2025).